

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Oleszek

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2013 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy S. T. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek odwołania S. T. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 18 czerwca 2013 r. **nr** PU-400- (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż wnioskodawca S. T. (1) podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego od dnia 1 czerwca 2013 r.

Sygn. akt III U 947/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 31 lipca 2013 r.

Decyzją z dnia 18 czerwca 2013 r. znak PU-400- (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego dla wnioskodawcy S. T. (1), począwszy od dnia 1 czerwca 2013 r. oraz ustanie obowiązku opłacania składek z tego tytułu

W uzasadnieniu decyzji odwołano się do przepisów art. 3a ust. 1, art. 5a, art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 16 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 w zw. art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r.

o ubezpieczeniu społecznym rolników (DZ. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) i podano, że skoro wnioskodawca - rolnik, prowadzący równocześnie działalność gospodarczą

w ustawowym terminie do 31 maja 2013 r. nie złożył zaświadczenia z Urzędu Skarbowego

o wysokości należnego podatku dochodowego z pozarolniczej działalności za 2012 r., to jest to równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia społecznego rolników, z końcem kwartału oraz wiąże się z koniecznością zgłoszenia się do ZUS celem ubezpieczenia.

Wnioskodawca S. T. (1) w dniu 21 czerwca 2013 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany i ustalenia, iż nadal spełnia przesłanki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W uzasadnieniu podał, iż to w związku z pracą za granicą w terminie nie przedstawił stosownego zaświadczenia z Urzędu Skarbowego.

Równocześnie z odwołaniem wnioskodawca złożył wniosek o przywrócenie terminu do złożenia zaświadczenia z Urzędu Skarbowego, również powołując się na pracę za granicą. Wskazał, że nieprzerwanie od 2 kwietnia do 10 czerwca (...). pracował w Niemczech. Wraz z wnioskiem przedłożył właściwe zaświadczenie z Urzędu Skarbowego w P..

W odpowiedzi na odwołanie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowa w P. wniosła o jego oddalenie z tych samych względów, które stanowiły podstawę wydania zaskarżonej decyzji.

Organ rentowy odwołał się do przepisów art. 36 i art. 3a ust. 1, art. 5a ust. 4 i 6, art. 7 i art. 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Dodatkowo podano, że od czerwca 2010 r. wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników jako osoba prowadząca także działalność gospodarczą pozarolniczą.

W decyzji dotyczącej ubezpieczenia zawarto wyraźne pouczenie o obowiązku przedłożenia do 31 maja każdego roku zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku za miniony rok. Wskazano przy tym konsekwencje niedopełnienia tego obowiązku.

Skoro mimo to, do 31 maja 2013 r. wnioskodawca nie przedstawił stosownego zaświadczenia, ani nie udokumentował zaprzestania działalności gospodarczej Prezes Kasy stwierdził ustanie ubezpieczenia.

Natomiast decyzją z dnia 24 czerwca 2013 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił wnioskodawcy przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia właściwego Naczelnika Urzędu Skarbowego. Przyjęto, że wskazane przez wnioskodawcę okoliczności nie mają charakteru zdarzeń losowych i nie mogą stanowić podstawy zmiany wydanej decyzji.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca S. T. (1) jest właścicielem gospodarstwa rolnego o pow. 3,26 ha (2,99 ha przel.) położonego w W.. Z tego tytułu od 1 lipca 2000 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W dniu 31 maja 2010 r. wnioskodawca złożył w P. Terenowej KRUS w P. Zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 28 maja 2010 r. pod firmą (...) Firma (...). Działalność gospodarczą rozpoczął z dniem 1 czerwca 2010 r. W związku z tym zmieniono warunki jego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Decyzją z dnia 31 maja

2010 r. stwierdzono, że wnioskodawca spełnia warunki do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, z tym że z obowiązkiem opłacenia składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe w podwójnej wysokości. Na odwrocie tej decyzji w pkt 3 zawarto informację, że do dnia 31 maja każdego roku rolnik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujący przy prowadzeniu tej działalności, podlegający ubezpieczeniu, zobowiązany jest złożyć Kasie zaświadczenia naczelnika właściwego urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za miniony rok. Jeżeli kwota podatku przekroczy ustaloną na dany rok roczną kwotę graniczną, ubezpieczenie rolnika ustaje z dniem, do którego rolnik zobowiązany był złożyć Kasie zaświadczenie. Analogiczne konsekwencje pociąga za sobą niezachowanie terminu złożenia zaświadczenia, o ile nadal jest prowadzona pozarolnicza działalność gospodarcza. Odbiór tej decyzji potwierdziła córka wnioskodawcy D. T. w dniu 4 czerwca 2010 r.

Mimo tego pouczenia, pismem z dnia 11 kwietnia 2011 r. Kasa przypomniła wnioskodawcy o obowiązku dostarczenia w terminie do dnia 31 maja 2011 r. zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego za 2010 r. Powiadomiono go też, że w przypadku nie dostarczenia zaświadczenia w ustawowym terminie lub przekroczenia kwoty granicznej tj. 2.863,- zł zostanie wyłączone z ubezpieczenia społecznego rolników.

Wykonując ten obowiązek w dniu 16 maja 2011 r. wnioskodawca przedstawił Zaświadczenie Nr (...), w którym stwierdzono, że kwota należnego ryczałtu za 2010 r. wyniosła 1.208,- zł

Podobna sytuacja powtórzyła się w 2012 r. Pismem z dnia 30 marca 2012 r. Kasa przypomniła wnioskodawcy o obowiązku dostarczenia w terminie do dnia 31 maja 2012 r. zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego za 2011 r. Powiadomiono go też, że w przypadku nie dostarczenia zaświadczenia w ustawowym terminie lub przekroczenia kwoty granicznej tj. 2.929,- zł zostanie wyłączone z ubezpieczenia społecznego rolników.

Wykonując ten obowiązek w dniu 27 kwietnia 2012 r. wnioskodawca przedstawił Zaświadczenie Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. Nr (...), w którym stwierdzono, że kwota należnego ryczałtu za 2011 r. wyniosła 2.617,- zł

Natomiast w tym roku nie wysyłano do wnioskodawcy żadnego przypomnienia, a po upływie ustawowego terminu i wobec braku stosownego Zaświadczenia, w dniu 18 czerwca 2013 r. wydano zaskarżoną decyzję – stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników. Odbiór tej decyzji potwierdził syn wnioskodawcy S. T. (2) w dniu 21 czerwca 2013 r.

Dowód:

1. Akta organu rentowego:

- decyzja KRUS z dn. 1.07.2000 r. o objęciu wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym rolników,
- zaświadczenie Wójta Gminy K. o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z dn. 28.05.2010 r.
- decyzja KRUS z dn. 31.05. 2010 r. o dalszym podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników,
- pisma przypominające z dnia 11.04.2011 r. i 30.03.2012 r.
- Zaświadczenia Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. z dnia 21.04.2011 r. i 25.04.2012 r.
- zaskarżona decyzja z dn. 18.06.2013 r.

2. zeznania wnioskodawcy (nagranie rozprawy min. 9).

Od razu po otrzymaniu zaskarżonej decyzji wnioskodawca uzyskał aktualne Zaświadczenie Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. nr OB.- (...)

z dnia 21 czerwca 2013 r. W tym też dniu złożył wniosek o przywrócenie terminu do złożenia tego dokumentów oraz odwołanie od decyzji stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników. Na swoje usprawiedliwienie podał, że nieprzerwanie od 2 kwietnia do 10 czerwca 2013 r. pracował w Niemczech. Po raz pierwszy udało mu się zdobyć takie zlecenie. Na potwierdzenie swojej pracy przedstawił dwie faktury z dnia 28 kwietnia 2013 r. i 29 maja 2013 r.

Wyjeżdżając za granicę nie pamiętał o obowiązku przedstawienia zaświadczenia z Urzędu Skarbowego. Nie upoważniał też żony do załatwiania jego spraw. Wynikało to

z tego, że nie otrzymał żadnej informacji, ani przypomnienia z KRUS. Teraz z perspektywy czasu uznał, że ewentualna przesyłka mogła się zagubić przy przeprowadzce do nowego domu (pod tym samym adresem).

Dowód:

1. Akta organu rentowego:

- Zaświadczenia Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. z dnia 21.06.2012 r.

- kserokopie faktur z dn. 28.04.2013 r. i 29.05.2013 r.

2. zeznania wnioskodawcy (nagranie rozprawy min. 9).

Ponadto Sąd ustalił, że decyzją z dnia 24 czerwca 2013 r. zn. PU (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił wnioskodawcy przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego. W podstawie prawnej tej decyzji

podano przepis art. 36, art. 5a ust. 4 i 7 oraz art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r.

o ubezpieczeniu społecznym rolników (DZ. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) w zw. z art. 58 § 2 k.p.a.

W uzasadnieniu zaś wskazano, że wnioskodawca nie udowodnił, iż niezachowanie terminu do złożenia zaświadczenia nastąpiło wskutek zdarzeń losowych. Fakt przebywania

w pracy za granicą nie stanowi zdarzenia losowego. Dodatkowo wnioskodawca uchybił terminowi do złożenia wniosku o przywrócenie terminu. Skoro z zagranicy wrócił w dniu 10 czerwca 2013 r., to złożenie wniosku o przywrócenie w dniu 21 czerwca 2013 r. również jest spóźnione.

Wnioskodawca nie składał odwołania od tej decyzji.

Dowód:

1. Akta organu rentowego:

- wniosek o przywrócenie terminu z dn. 21.06.2013 r.

- decyzja odmowna Prezesa KRUS z dn. 24.06.2013 r.

2. zeznania wnioskodawcy (nagranie rozprawy min. 9).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów urzędowych znajdujących się w aktach organu rentowego, a także na podstawie zeznań wnioskodawcy. Sąd uznał, że zeznania wnioskodawcy są w pełni wiarygodne i spójne. W sposób rzeczowy

i logiczny wyjaśnił on swoje dotychczasowe postępowanie w kontaktach z KRUS oraz przyczyny uchybienia terminowi do złożenia zaświadczenia w br.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 i 16 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r.

o ubezpieczeniu społecznym rolników (DZ. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu, macierzyńskiemu i emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny, jeżeli nie podlega on innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty. Równocześnie w art. 5a ust. 1-4 i 6-7 postanowiono, że rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia

pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności,
- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym,
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym,
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych,
- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2.528 zł.

Przy czym kwotę należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy rolnik lub domownik obowiązany jest udokumentować zaświadczeniem właściwego naczelnika urzędu skarbowego i złożyć w Kasie wraz z oświadczeniem, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, chyba że ten rolnik lub domownik nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku podatkowym.

Zaświadczenie właściwego urzędu skarbowego rolnik lub domownik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujący przy prowadzeniu tej działalności, podlegający ubezpieczeniu, obowiązany jest także złożyć Kasie do dnia 31 maja każdego roku podatkowego. Niezachowanie tego terminu, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności.

Niezłożenie zaświadczenia albo oświadczenia, o których mowa w ust. 4, lub niezachowanie terminu do złożenia tego zaświadczenia albo oświadczenia, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie albo oświadczenie w Kasie, chyba że ten rolnik lub domownik zaprzestał prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w sposób trwały lub okresowy przed upływem terminu na złożenie tego zaświadczenia albo oświadczenia.

Terminy określone w ust. 1 pkt 1 i ust. 4 mogą zostać przywrócone na wniosek zainteresowanego rolnika lub domownika, jeżeli ten rolnik lub domownik udowodni, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek zdarzeń losowych.

W sprawie wnioskodawcy bezsporne jest, że prowadzi gospodarstwo rolne i z tego tytułu od 1 lipca 2000 r. nieprzerwanie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Równocześnie z dniem 1 czerwca 2010 r. wnioskodawca rozpoczął, a wcześniej zgłosił do ewidencji działalności gospodarczej Urzędu Gminy w K. działalność pozarolniczą w zakresie usług remontowo-budowlanych. Pozostał objęty ubezpieczeniem społecznym rolników, wywiązując się w 2011 r. i 2012 r. ze swoich obowiązków wobec Kasy tj. przedłożył w terminie zaświadczenia Naczelnika Urzędu Skarbowego o wysokości zapłaconego podatku dochodowego.

Obecnie przedmiotem sporu było ustalenie przyczyn uchybienia terminowi do złożenia takiego zaświadczenia za 2012 r. i ewentualne przywrócenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Wnioskodawca złożył stosowne zaświadczenie dopiero po otrzymaniu zaskarżonej decyzji wyłączającej go z ubezpieczenia społecznego rolników, w dniu 21 czerwca 2013 r.

W orzecznictwie sądów powszechnych oraz administracyjnych w kontekście przekroczenia terminu do złożenia przez rolnika w Kasie zaświadczenia o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy, obecnie dominuje pogląd, że dokonanie spóźnionej czynności

tj. złożenie właściwego dokumentu zawiera w sobie wniosek o przywrócenie terminu. Rygorystyczne traktowanie konieczności uzasadniana wniosku zgłoszonego w trybie art. 5a ust. 7 zaprzeczałoby funkcji jaką ma pełnić. Poza tym w przepisie tym nie wskazano terminu w jakim może nastąpić złożenie wniosku o przywrócenie terminu. W konsekwencji wniosek ten może być złożony także w toku postępowania odwoławczego od decyzji o stwierdzeniu ustania ubezpieczenia. (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dn. 28 marca 2012 r. III AUa 13/12)

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca równolegle złożył odwołanie od decyzji z dnia 18 czerwca 2013 r. oraz wniosek o przywrócenie terminu na złożenie zaświadczenia z urzędu skarbowego. Skoro decyzją Prezesa KRUS z dnia 24 czerwca 2013 r. nie uwzględniono tego wniosku, to w obrocie pozostała decyzja o ustaniu ubezpieczenia i obowiązkiem Sądu było zweryfikowanie także przyczyn dokonanej odmowy przywrócenia terminu na dokonanie danej czynności.

Przepis art. 5a ust. 7 cyt. ustawy stanowi samodzielną podstawę przywracania określonych w nim terminów, wyłączając możliwość i potrzebę powoływania art. 58 k.p.a.

i 168 k.p.c. Poza tym przywrócenie tego terminu nie jest uzależnione od braku winy, lecz wyłącznie od przesłanki obiektywnej tj. zdarzenia losowego. Przyjmuje się, że zdarzenie losowe jest pojęciem szerszym od siły wyższej i oznacza spowodowane zarówno działaniami sił przyrody jak i działaniem innego człowieka zdarzenie nieprzewidywalne, niemożliwe do uniknięcia i niezależne od woli osoby wywodzącej z niego skutki prawne. Ważne przy tym jest aby przyczyna, która spowodowała opóźnienie, była tego rodzaju, że uniemożliwiła dokonanie czynności w znaczeniu obiektywnym, ocenianym indywidualnie w każdym przypadku. (...) Istotne jest, by uchybienie terminowi do złożenia przez rolnika zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego miało charakter obiektywny i zewnętrzny w stosunku do rolnika, jaki przypisywany jest zdarzeniu losowemu. (wyrok SN z dnia 6 marca 2012 r. I UK 330/11).

W tym zakresie Sąd przyjął, że jakkolwiek wnioskodawca w terminie (do 31 maja 2013 r.) nie złożył stosownego dokumentu, to jego odwołanie od zaskarżonej decyzji jest zasadne. Wnioskodawca wskazał, że w poprzednich latach był „wzywany” do składania zaświadczenia z urzędu skarbowego. Pozostawał więc w przekonaniu, że dokument ten składa się na żądanie. Poza tym przekonujące dla Sądu okazały się okoliczności, w jakich doszło do tego opóźnienia. Wnioskodawca po raz pierwszy otrzymał zlecenie wykonania większych prac – ocieplanie budynków za granicą. Jego obecność i osobista praca w Niemczech była nieodzowna do 10 czerwca 2013 r. Teraz nadal tam pracuje.

Jakkolwiek wyjazd do pracy za granicę nie jest zdarzeniem losowym w dosłownym tego słowa znaczeniu, jednak w sytuacji wnioskodawcy, było to niewątpliwie niecodzienne wydarzenie, wymagające dopełnienia wielu formalności. Wobec tego i przy dotychczasowej zwyczajowej praktyce przypominania przez organ rentowy o obowiązkach ubezpieczonemu, mogło ująć uwadze wnioskodawcy to, że nie doręczył zaświadczenia o należnym podatku za 2012 r. Dotychczasowy przebieg ubezpieczenia wnioskodawcy i jego współpraca z Kasą wskazują, że dążył on niezwłocznie do wyjaśnienia swojej sytuacji.

Skoro z Zaświadczenia Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. z dnia 21 czerwca 2013 r. wynika, że w 2012 r. kwota należnego ryczałtu wynosiła 2.709,- zł i tym samym podatek dochodowy nie przekroczył granicznej kwoty 3.011,- zł, to przy spełnianiu pozostałych warunków określonych w art. 5a ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy, wnioskodawca S. T. (1) winien nadal podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Mając na uwadze powyższe Sąd zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie powołanych przepisów oraz w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.